

ธรรมบรรยาย

ธรรมชาติของพระกรรมฐาน

พระราชสุทธินิพนธ์ (เจริญ สุตฺตมฺโม)

เจ้าคณะจังหวัดสิงห์บุรี และ เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน อ.พรหมบุรี

จ.สิงห์บุรี

ผู้มีปณิธานมั่นคง และมีผลงานพัฒนาคนให้สูงด้วยคุณธรรม

พุทธโฆสเถร

42-11

ธรรมะพิเศษเกิดจากธรรมชาติ คนมีสติปัญญาสามารถจะรู้ธรรมชาติ รู้เหตุการณ์ของชีวิต รู้ระลึกชาติของอดีตชีวิตได้ ในการเกิดขึ้นปัจจุบันคือกฎแห่งกรรม รู้ว่าอนาคตจะเกิดเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น จะแก้ไขตอนไหน จะใช้ชีวิตต่อเวลากาลเป็นอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะแก้ไขปัญหาได้ จะใช้วิธีการอย่างไร เราสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยธรรมชาติของพระกรรมฐาน ไม่ต้องใช้เสกคาถาอาคม ธรรมชาติก็คือสมาธิธรรมดา มีสติสัมปชัญญะจะได้รู้จักธรรมชาติ จึงกล่าวได้ว่าไม่มีอะไรที่ดีกว่าการเจริญพระกรรมฐานอีกแล้ว

พระพุทธรเจ้าสอนธรรมชาติ สอนให้เราเห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จะเห็นอะไรก็เห็นความเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของวาระและเวลาด้วย ยุคใหม่สมัยนี้โลกโดยสมมติบัญญัติเจริญรุ่งเรืองมาก แต่จิตใจของคนเราล้าหลังมากไม่ทันกัน ไม่ได้กระตุ้นพัฒนาตน ไม่ได้สร้างกุศลจิต ไม่ใช้ชีวิตต่อการทำงานและหน้าที่ ชีวิตเราจะอับเฉาอับจนไม่ทันโลกาภิวัตน์ที่เจริญไปด้วยเทคโนโลยี วิชาการเจริญมากมายเหลือเกิน แต่ล้าหลังด้านจิตใจ คนเราจึงจิตใจเฉลและต่ำช้าสามานย์ ไม่สามารถจะเกาะอยู่ในโลกาภิวัตน์ให้เจริญตามเทคโนโลยีสมัยนี้ ก็เพราะไม่มีความเข้าใจในชีวิต

ของเรา และเราไม่มีความเข้าใจธรรมชาตินั่นเอง ถ้าเรารู้ว่าธรรมชาติเกิดอย่างนี้ แปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปโดยธรรมชาติอย่างนี้แล้ว เราจะรู้ตัวเองและเข้าใจตัวเองได้ โดยไม่ยากเลย แต่เราไปมองผลเลิศกันเสียมาก ทำบุญอยากจะไปสวรรค์ ทำบุญบาทเดียวอยากจะได้เป็นร้อยล้านบาท ทำบุญอยากให้เกิดสุนทาน แต่วิธีการใช้ไม่ได้ ไม่มีทานการกุศล ปราศจากเมตตาธรรม ปราศจากความเสียสละแล้วนั้น โฉนเลยเราจะไปรอดปลอดภัย

ท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย และท่านที่ยอมรับนับถือธรรมชาติ พระพุทธเจ้าของเรานั้นสอนธรรมชาติชัดเจน ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ สอนให้เราเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ให้เป็นวัฏนาการของชีวิต ชีวิตนี้ไม่แน่นอน โลกมนุษย์นี้พระอาทิตย์ก็ไม่เคยค้างฟ้า บัดนี้ก็ขายมะพลับแล้ว จะเลี้ยวลัดอัสดงคต จะตกไปตามธรรมชาติ ๖ โมงเช้าก็ขึ้นใหม่หมุนไปตามโลกนิยม โลกมันหมุน พระอาทิตย์มันก็อยู่คงที่คงวางคงศอก แต่เราก็หมุนกันอยู่ทุกวัน หันเหวออกนอกกลุ่มนอกทางเดินทางผิดลือค เดินทางจากธรรมชาติ เราก็ต้องมีถนนมีหนทางเดินด้วยกันทั้งนั้น แต่แล้วเหตุใดหนอจึงไม่เดินตามหนทางนั้น ทางเดินนี้มีด้วยกันหลายทาง ทั้งทางน้ำ บนบก ทางเรือ และอากาศก็ได้ทั้งนั้น แต่ไปแล้ว ไปทางเรือก็ไปล่มจมน้ำตาย ไปทางบกหรือไปรถก็รถชนกัน อุตุสำหรับหนีจากรถยนต์ขึ้นรถไฟ รถไฟก็ไปตกราง ไปชนกันกับรถยนต์ หนีไปบนอากาศไปเครื่องบินให้ไวที่สุด โชคร้ายก็ต้องตายหมดเครื่องบินเช่นเดียวกัน ก็เป็นธรรมชาติอย่างนี้แหละหนอ ไม่มีอะไรแน่นอนในชีวิตเลย

เมื่อ ๒-๓ เดือนที่ผ่านมา อาตมาไปจังหวัดขอนแก่น ได้ทราบข่าวว่ามีนิสิต นักศึกษาหญิงว่ายน้ำไม่เป็นลงไปเล่นน้ำในแม่น้ำพองแล้วจมน้ำ อีกคนหนึ่งเป็นเพื่อน นิสิตนักศึกษาด้วยกัน ว่ายน้ำไม่เป็นด้วยกันทั้งคู่ คนที่ว่ายน้ำไม่เป็นดันไปช่วยคนอื่น เขา ก็ต้องตายอย่างน่าเวทนาที่สุด อันนี้เป็นธรรมะ ธรรมชาติได้แล้ว ตัวเองช่วยตัวเองไม่ได้ ว่ายน้ำไม่เป็นจะไปช่วยคนจมน้ำได้อย่างไร

ท่านทั้งหลายเอ๋ย แข่งเรือ แข่งพาย พอแข่งได้ แข่งบุญแข่งวาสนาแข่งกันไม่ได้ ก็จริง เรามีแรงเราก็จำได้ก็ถูกต้อง แต่อยากจะถามพี่น้องทั้งหลายว่าพายเรือเป็นหรือยัง ลงเรือเป็นไหม อาจจะไม่ต้องพาย ลงเรือเรือก็ล่มแล้วเพราะไม่เคยนั่งเรือ ไม่เคยพายเรือ แล้วมีพลังเจ็ดข้างสารก็ไม่สามารถจะไปแข่งเรือได้ ฉันทิดก็ฉันทันั้น ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมนุษย์นี้ต้องฝึก ต้องหัด ตรงนี้พอจะได้ธรรมชาติข้อหนึ่งแล้ว ช่วยตัวเองไม่ได้แล้วจะไปช่วยคนอื่นเขาได้อย่างไร ต้องจมน้ำตายด้วยกันทั้งคู่

นี่แหละท่านทั้งหลายเอ๋ย ต้องฝึกต้องหัดทุกวิถีทาง ท่านอย่าประมาท คิดว่าบ้านติดแม่น้ำ ต้องว่ายน้ำให้เป็น ต้องช่วยตัวเองทุกวิถีทางเท่าที่จะช่วยได้ นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้าชัดเจน ช่วยตัวเองไม่ได้ ฟังตัวเองไม่ได้แล้ว แถมสอนตัวเองไม่ได้อีก ถ้าท่านไม่ดีแล้วจะไปช่วยคนอื่นเขาไม่ได้ ตัวเองก็ยังช่วยตัวเองไม่ได้ ท่านตีความธรรมชาติดูบ้าง เห็นชัด ๆ เห็นกับตาเช่นดังกล่าวมาแล้วท่านจะไปช่วยใคร ในเมื่อช่วยตัวเองไม่ได้แล้วไม่ต้องไปช่วยลูกหรือภรรยา นี่ขอฝากธรรมะธรรมชาติ ท่านเป็นผู้ใดใครไม่ได้เลยเชียวนะหรือ

พี่น้องที่รัก นำด้านวิชาการก็นำไม่ได้ นำทางความคิดก็ยังคิดไม่ออก นำทางไปหาปัญญาาก็ไม่สามารถจะมีปัญญาได้ นี่แหละท่านทั้งหลายจะปกครองตนได้อย่างไร ปัญหาอยู่ตรงไหนจากธรรมชาติตรงนี้ บางคนมานั่งกรรมฐาน หวังผลเลิศหวังจะไปสวรรค์จะไปนิพพาน ถวายสังฆทานสักบาทหวังจะไปสวรรค์ชั้นโน้นชั้นนี้ อย่าไปมองผลเลิศอย่างนี้ทำมาทำน้อยมันอยู่ที่จิตใจของท่าน ท่านตั้งใจทำหรือไม่ หรือทำส่งเดช พระเชษฐาน่าเวทนา ที่ทำแล้วมันก็ไม่ได้บุญที่ตั้งใจไว้ นี่ธรรมชาติชัด ๆ ทำตามเขา ชังกะตายทำไป เหมือนเราเป็นมนุษย์ชังกะตาย โฉนเลยแล้วจะมีกุศลอยู่ในจิตของท่าน แล้วท่านจะได้อะไรหรือ นี่ดูตัวอย่างที่ขอนแก่นง่าย ๆ จมน้ำกระโดดไปช่วยเขาได้ทั้งที่ตัวเองว่ายน้ำไม่เป็น ความรักเพื่อน ระวางนะให้ธรรมะสักข้อ รักเพื่อนจะชวน

ตาย ความรักอันหนักอกแสนจะพอกอยู่ในใจ เหมือนกลิ้งครกขึ้นภูเขา มันจะได้อะไร หรือ

ท่านทั้งหลายเอ๋ย ความรักนี้เหมือนกลิ้งครกขึ้นภูเขา รักแนบแนมเหน็บ รักเจ็บหัวใจ หยิกเล็บมันก็เจ็บเนื้อ ฟันฝอยหาตะเข็บเจ็บเนื้อใน จิตใจก็เหลวแหลกแตก ลากฎโดยธรรมชาติอย่างนี้ แล้วท่านจะได้อะไรหรือ ขอฝากท่านไว้ด้วยก่อนที่ท่านจะ ช่วยคนอื่นเขา ท่านต้องช่วยตัวเองไว้ให้ได้ก่อน พระพุทธเจ้าเรื่องช่วยตัวเอง พระสงฆ์ องค์เจ้าต้องให้ช่วยตัวเอง พระพุทธเจ้าเสด็จบรรพชาแสวงหาวิชาอันเดียวคือ วิชาแก้ ทุกข์ วิชาแก้ปัญหาชีวิต ท่านเรียนจบมา ๑๘ ศาสตร์ ๑๘ ดอกเตอร์ แล้วยังช่วยตัวเอง ไม่ได้ ท่านต้องไปแสวงหามาก่อนแล้วจึงไปช่วยชาวโลกต่อไป เพลา ๔๕ พรรษา ช่วย ชาวโลกให้พ้นจากกองทุกข์ ช่วยชาวโลกให้แก้ปัญหาชีวิตจากธรรมชาติธรรมดานี้เอง ไม่มีอย่างอื่นจะไปพิจารณาให้มากไปกว่านี้แล้ว

พระพุทธเจ้าเป็นพระจักรพรรดิ เป็นพระราชบุตรของพระเจ้าสุทโธทนะ เป็น จักรพรรดิ-ราชาธิราชมหाराช ไม่มีอะไรสู้พระองค์แล้ว แต่พระองค์ก็มองเห็นการณ์ ไกล เห็นโลกโดยสมมติจากธรรมชาติ ไปเห็นเหตุเกิดแล้วก็แก้อย่างนี้ แล้วก็ร้อง ครวญครางคือเจ็บ เหลือแต่เส้นเอ็นกระดูกแล้วเดี๋ยวก็ตายหายไปสู่อสุสาน เอาไปฝัง เอาไปเผา ท่านก็มานึกหันมมกลับว่าจะหาวิชาใดหนอ จะช่วยคนประเภทนี้ให้พ้นจาก ความทุกข์ เวลาเจ็บระทวยป่วยไข้ก็ครวญครางระทมไป อ่อนใจที่จะครางจนหมดลม หายใจจากโลกไป มีแต่ความทุกข์ยากความลำบากตลอดไป มีความสุขสักชนิดหนึ่งก็ หามีไม่ มีแต่ความทุกข์จากธรรมชาติ

ท่านทั้งหลายเอ๋ย เกิดนี้ก็เป็นทุกข์ อยู่ในคัพภะของมารดา นั่งยอง ๆ กินเลือด ในอกของแม่ทางสะดือ ที่อาตมาซึ่งใจต่อเมื่อคอหักหายใจทางสะดือได้ จึงคิดถึงแม่ จำอยู่ทุกวันเวลาที่ผ่านไป แม่จะมีทุกข์มากเหลือเกินจากธรรมชาติ อาตมาคิดถึงแม่

ตอนคอหักมากหลายว่า แม่จำลูกดูเลือด ในอกของแม่ที่ละหยดทีละหยด กว่า จะคลอจากคัพภายังดีมีนมของแม่อีกคืนกับวัน ๑ ขวดแม่โขง ๓๐ วันก็ ๓๐ ขวดแล้ว ก่อนเจริญวัยชันษา กินนมแม่ก็ขวดลองนึกตรองดู จากธรรมชาติ ท่านเห็นโลกเจริญ เด็กกินนมวัวกินนมสัตว์ไม่ได้ดูนมแม่แต่ประการใด นิสัยจึงเหมือนสัตว์เดรัจฉาน ไม่มีกตัญญูเลย ฆ่าพ่อก็ได้ ฆ่าลูกก็ได้

เมื่อ ๒ วันก่อนมาร้องให้พ่อฆ่าลูกตาย กำลังเป็นนักศึกษาน่ารักน่าใคร่ก็มาฆ่า ลูกเยี่ยงสัตว์เดรัจฉาน ถ้าเปรียบเป็นสัตว์เดรัจฉาน ก็ยิ่งดีกว่า เพราะมันยังรักกัน ขอประทานโทษ ขออนุญาตกล่าว สุนัขลูกอ่อนมันออกลูกมา เราเข้าไปใกล้ ๆ มันหวงลูกของมัน นี่มันยังรักลูกผูกพัน มันก็ยังรักแม่ของมัน แมวยังกินนมหมา เสือก็กินนมหมา คนก็กินนมหมา เดียวนี้โลกาภิวัดน์โลกเจริญไปอย่างน่าใจหาย จิตใจมันทรมานต่ำช้า เวลากาลก็หมดไป ชีวิตเลวลงไป ๆ ชั่วลงไป จิตใจก็ต่ำช้าเลวทรมาน หาเวลาที่มีประโยชน์ในชีวิตก็ไม่ได้แล้ว

พี่น้องที่รักทั้งหลายเอ๋ย นี่แหละธรรมชาติดูจากกฎธรรมดา ไม่มีอะไรเหลือเหนือกว่านี้แล้ว สัตว์ทั้งหลายในโลกนี้กลัวตายทั้งนั้น จะเป็นมนุษย์ก็กลัวตาย หรือท่านไม่กลัวตาย จะเป็นเปิด ไก่ จะจับไปฆ่าเชือดคอมัน มันยังวิ่งหนี มันก็กลัวตาย วัวควาย เขาจะฆ่ามันยังหนีเข้าไปในวัด ไปแอบนอนอยู่ข้างกุฏิพระ แยกไปเจอเข้าไปถึงมันน้ำตาไหล พระท่านเห็นเข้าก็ซื้อไว้ นี่เขาก็กลัวตายทั้งนั้น นี่คือธรรมชาติใช้ใหม่ ก็ไม่น่าไปฆ่าเขา เราก็ต้องกลัวตายเช่นนี้เหมือนกัน ถ้าเรานี้จะไปฆ่าเขา ให้เขาตายไปเช่นนั้นะ นึกถึงตัวเราบ้าง เขามาฆ่าเราบ้างจะเป็นอย่างไร ออกเขาหนอ ออกเราหนอ เหมือนกัน เกลียดทุกข์ เกลียดความเดือดร้อน รักความสุขสนุกสนานด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีท่านผู้ใดเลยที่จะต้องการมีความทุกข์ ต้องการให้โรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน ไม่มีเลย อตมาถึงแม้จะเจ็บระทวยป่วยไข้ก็ต้องสู้จนกว่าจะหมดลมหายใจไปด้วยกัน

นี่แหละธรรมชาติ มันแก่แล้วก็ต้องตาย เจ็บ อาพาธ ปวดท้องปวดหัว เป็นไข้หวัด เป็นโรคต่าง ๆ แพรกซ้อนเข้ามาตลอดรายการ ก็ต้องตายด้วยกันทั้งนั้น นี่เป็นความจริง ๕ ประการจากธรรมชาติ ไม่มีนอกเหนือจากธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ชัดเจน มีแต่ความเบียดเบียนและหาญะซึ่งกันและกัน ทำให้ตนต้องเดือดร้อน ทำให้คนอื่นเดือดร้อนอีกไม่ใช่คำสอนตรงนี้แน่นอน สอนธรรมชาติ เราเบียดเบียนเขา เขาก็ต้องเบียดเบียนเรา เราทำให้เขาเดือดร้อน และเราก็ต้องเดือดร้อนเองจากธรรมชาตินี้เอง เราเอาของดีไปให้เขา เขาก็ต้องให้ของดีเราแน่นอน เราเอาของชั่วไปให้เขา เขาก็ต้องได้รับของชั่วกลับคืนมาแน่นอน นี่ธรรมชาติใช่หรือไม่ ไม่มีอะไรดีกว่านี้แล้ว

คนเราเกิดมาเวลาเท่ากันหมดอย่างที่เคยพูดมาแล้ว ไม่มีใครที่จะต้องเอาเปรียบเสียเปรียบเวลากันเลย แต่ผู้ใดใครหนอจะใช้เวลาแม้แต่วินาทีให้เป็นประโยชน์แก่ตนและคุ้มค่ากว่ากัน ทำประโยชน์ต่อกัน เป็นธรรมชาติสายสำคัญของชีวิต คนเราจึงไม่เหมือนกัน ขอเจริญพรพี่น้องที่รักทั้งหลายเอ๋ย ทั้งโยมหญิง โยมชาย พระสงฆ์องค์เจ้า นิ้วมือเท่ากันไหม ก็ไม่เท่ากัน คนเราจะเหมือนกันได้อย่างไรเล่า นิ้วมือ นิ้วเท้าก็ไม่เท่ากัน มีเล็กมีใหญ่ มียาวมีสั้น คนเราก็เช่นเดียวกัน จะเหมือนกันเป็นพิมพ์เดียวกัน นิสัยตรงกันนี้ยากมาก แสนจะลำบากใจอย่างยิ่ง นี่แหละไม่ใ้ต่างปล้องพี่น้องต่างใจ จะเหมือนกันอย่างไรได้เล่า พระก็ไม่เหมือนกันนุ่งเหลืองห่มเหลืองใส่เครื่องแบบเหมือนกัน ผ้าสังฆาฏิอย่างอาตมานี้นุ่งก็เหมือนกันทุกองค์ แต่นิสัยตรงกันไหม เหมือนกันเป็นพิมพ์เดียวกันได้บ้างไหม จิตใจตรงกันไหม อยู่ตรงไหนท่านจะทราบได้ต่อไป มันเป็นเพราะเหตุผลประการใดเล่า

ถ้านิ้วมือเท่ากันมันก็ไม่มีปัญหาเลย แต่อยากจะเรียนบอกญาติโยมว่า นาฬิกาไขลาน ถ้าตัวจักรเท่ากันทั้งหมดทุกตัว นาฬิกาจะไม่หมุน จะไม่เดิน เพราะมันไม่มีกำมปู ขอฝากให้ท่านรู้ไว้ คนเราจะเหมือนกันหมดเห็นจะได้ยาก พ่อเอ๋ยแม่เอ๋ยลูกเอ๋ยก็แตกต่างกันไป ท่านทั้งหลายเอ๋ย โปรดพิศโดยธรรมชาติ จะเห็นว่าคนเราเกิดมา

เหมือนกัน มีหู มีตา มีปาก มีฟันโดยธรรมชาติแตกต่างกันโดยเพศ เป็นหญิงเป็นชาย ไม่สำคัญ พุทธะหญิงก็ได้ ชายก็ได้ เป็นได้ด้วยกันทั้งนั้น มีสิทธิเหมือนกันหมดทุกคน ถ้าสร้างความดี ถ้าไม่สร้างความดีเหมือนกันไม่ได้โดยศักยภาพ โดยอำนาจราชศักดิ์ บุญหนักศักดิ์ใหญ่ไม่เหมือนกัน คนเราจึงแตกต่างกันไปโดยเวรโดยกรรมจากการกระทำของเขาเอง มิใช่คนอื่นทำให้

ท่านทั้งหลาย เรามาเจริญพระกรรมฐานต้องการธรรมชาติ ไม่ต้องการความ เลอเลิศและประเสริฐแท้แท้ ๆ เหลือเกินคือธรรมชาติ แต่เราเลยธรรมชาติ ลืม หน้ปากคอกเหมือนวัวควายที่ออกปากคอกไปที่หลายทุ่งนา ลืมหน้ปากคอกแล้ว หรือ ความดีอยู่ในตัว คือ หน้ปากคอก แต่เราไม่สามารถศึกษาแสวงหาความดีในตัว เลยเป็นธรรมชาติ เราจะดูต้นหมากจากไม้ทั่วไป มีต้นไม้ล้มลุก ต้นไม้ชั่วคราวเช่น พริก มะเขือ ต้นกะเพรา ต้นตะไคร้ เดียวมันก็ตายนี้เห็นใหม่ชัดเจนมาก ต้นไม้ชั่วคราวไม่มี แก่น ต้นไม้มีเปลือกมันก็ไม่มีแก่น ต้นไม้เนื้ออ่อน ต้นไม้เนื้อแข็งมันจะไม่เหมือนกัน เลย ต้นไม้เนื้อแข็งนี้อายุยืน เพราะมันโตช้า มันฝังรากลึก รากลึกมากเท่าใด มันจะ แดกกิ่งก้านสาขาได้ร่วมได้เงามาก รากต้น ๆ นี้มันล้มง่ายไม่มีกิ่งสาขาออกไปให้นกกา อาศัยได้แน่นอนที่สุด เดียวมันก็โค่นล้มลุกคลุกคลานไปตามสภาพของธรรมชาติ เหล่านี้ รากมันไม่มี เราจะเห็นได้ว่าต้นมะม่วงสมัยนี้จึงใหญ่โตไม่เหมือนต้นมะม่วง สมัยโบราณ ต้นมะม่วงสมัยโบราณโอบไม่รอบ มะม่วงเดี๋ยวนี้อายุไม่ยืนเพราะใช้วิธี ตอนกิ่ง ทาบกิ่ง มันไม่มีราก เห็นด้วยหรือไม่ คนยุคใหม่สมัยนี้ชอบไว ๆ กัน ชอบรดน้ำ ที่ยอดให้มันออกดอกไว ๆ ทำตามอารมณ์ ทำตามใจตนเองมากเกินไป ไม่มีหลักฐาน ต้นไม้ที่เพาะด้วยเมล็ดโตช้า รากมันลงลึกมันจะแดกกิ่งก้านสาขามากมาย อายุมันยืน ต้องใช้เวลาเช่นเดียวกัน คนจะดีได้ต้องใช้เวลา คนจะชั่วได้ไม่ต้องใช้เวลามากเลย มัน ก็ชั่วอยู่แล้วอยู่ในตัวเอง มีอยู่แล้วด้วยกันทุกคนจากธรรมชาติ แต่จะทำให้รากลึกใหม่ สร้างความดีต้องใช้เวลา เราก็ทำโดยเสมอต้นเสมอปลาย ใช้เวลานานถึงจะได้

นี่อาตมามาอยู่วัดอัมพวัน ๔๐ ปีมาแล้ว กว่าจะดีขึ้นมาได้ใช้เวลานานถึง ๔๐ ปี ท่านมาจิ้ม ๆ จ้ำ ๆ เล็ก ๆ น้อย ๆ ขอให้ทำต่อไปเถอะ อย่าเอาเพียงแต่วัน ๒ วัน ก็เลิกกันไป ก็จะหลายเป็นต้นไม้ล้มลุก จะไม่มีรากแก้วเกาะดินให้ลึก ต้นไม้ท่านจะไม่มีที่พึ่งอาศัย นกกาที่จะมาอาศัยไม่ได้ร่วมเงาแต่ประการใด นี่มันออกดอกออกผลออกมา คนเรานี้ดีได้ ชั่วได้ แล้งน้ำใจได้ น้ำใจดีมีปัญญาได้ เราจะเห็นมนุษย์ศักยภาพแห่งศกยบุตร ผู้เป็นบุตรที่รัก เราจะเห็นคนที่เห็นแก่ตัว ยุคใหม่สมัยนี้โลกาภิวัตน์เห็นแต่ตัวมาก ถ้าเราช่วยเขาได้มาก เขาจะรักเรามากโดยธรรมชาติ ถ้าเราช่วยเขาน้อย เขาก็รักเราน้อย เรายังหาโอกาสช่วยใครไม่ได้ ไม่มีใครมองหน้าเราและไม่รักเราด้วย

ท่านทั้งหลายเอ๋ย จากธรรมชาติอันนี้ ขอฝากธรรมะ รักใคร่ก็อย่ารักหมดตัวนะ รักครึ่งเดียว เอาไว้เวลาเกลียดกันจะได้มองหน้ากันได้ ท่านจะเกลียดใครก็อย่าเกลียดทั้งหมด ชีวิตมันจะลามกสกปรก คนมันดีได้คนมันชั่วได้ คนเรานี้ไม่ได้ดีทุกคนไปอาตมาก็เช่นเดียวกัน มีดีมีชั่ว เลือกดูเอา ไม่มีใครเลยที่ดีตลอดต้นชนปลาย มีดีมีชั่วอยู่ในตัว มันมีด้วยกันทั้งนั้น ความพลาดความประมาทมีด้วยกันทุกคน แต่มันจะชั่วมากหรือมันจะดีมากกว่ากัน ติดลบหรือติดบวกประการใด ออกเป็นธรรมชาติของมันเองจากกฎธรรมดา ทำอย่างไรได้อย่างนั้น ผลจะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน มิใช่คนอื่นมาทำให้เราเท่านั้น ขอฝากท่านไปตีความหมายคิดเรื่องนี้ไว้ด้วย อย่าไปดูถูกคนและเหยียดหยามคนกันมากเกินไป จากธรรมชาติ คนเราจนแล้วก็รวยได้ ยาก ๗ ที่ มี ๗ หน เรายากไร้ยากจนในวันนี้ วันหน้าเราก็จะร่ำรวย ยกตัวอย่างอาตมาอยู่วัดอัมพวัน เริ่มต้นฉันข้าวกับน้ำปลา มีพระอยู่ ๑๔ องค์ก่อนจะฉัน อาตมาต้องไปดูพระก่อนวันนี้มีน้ำพริกถ้วยเดียว ปลาข้าวถ้วย ผัก ๒ ถ้วย อาตมาบอกนิมนต์ฉันเถอะครับ ผมวันนี้ไม่สบาย ถ้าเราไปนั่งฉัน พระท่านก็ฉันไม่ได้ อุตส่าห์อดทนให้พระท่านฉันให้อิมก็แล้วกันอาตมาก็พอใจแล้ว กว่าจะมีอะไรก็ต้องอดทน

ท่านทั้งหลายเอ๋ย ยาก ๗ ที่ มี ๗ หน ต้องใช้ความอดทน สร้างความดีใช้เวลานานเหลือเกิน ไม่ใช่สร้างวันเดียวสำเร็จ นี่แหละธรรมชาติ เหมือนต้นไม้ที่มีแก่นกว่าจะโตขึ้นมาแสนจะยากลำบากใช้เวลานานมากเช่นเดียวกัน สร้างความดีต้องค่อยเป็นค่อยไป สะสมหน่วยกิตเข้าไว้ สร้างความดีไว้ทีละหยดทีละหยาด น้ำใส่ตุ่มทีละหยดมันอาจจะเต็มตุ่มขึ้นมาถึงแม้ตุ่มใบใหญ่ก็เต็ม ขอให้ตักน้ำทุกวันได้ใหม่ แต่ปัญหาน่าเสียดใจตักไปมากมายแต่ตุ่มโองที่ใส่มันรั่ว มันทะลุ ก็เสียแรงเปล่าณะ ควรจะช่วยกันอุดโองตุ่มไม่ให้รั่วไหล ทีละหยดทีละหยาด เดียวมันก็ต้องเต็มวันหนึ่งข้างหน้าต่อไปได้ในความดีอันนั้นจากธรรมชาติ

ท่านอย่าประมาทว่าท่านมีเงินร่ำรวยเป็นร้อยล้านพันล้าน อาจจะเหลือแต่ไฟไฟก็จะมี อย่ประมาท โบราณท่านสอนธรรมชาติ มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาทอย่าให้ขาดกระเป่า แต่บางคนมีร้อยล้านพันล้าน บาทเดียวเตะทิ้งไปแสดงว่าน้อยมาก ดูถูกเงินดูถูกทอง หน้าเข้าหมดเนื้อประดาตัว ไม้ขีดไฟแก๊สก็ไม่มีด้วย นี่แหละยาก ๗ ที่ มี ๗ หน จากธรรมชาติของเรานี้เอง ขอเจริญพรอย่างนี้ละ

นี่แหละธรรมชาติอย่าดูถูก คนเรามีดีมีชั่วถึงจะเป็นชี้เหล่ามาอย่าไปดูถูกเขาให้รู้จักใช้คนว่าควรจะใช้คนประเภทใดทำงานใด เขาไม่มีวิชาเอกทางนั้นอย่าไปใช้เขา ถ้าเขาทำไม่ได้เราไปโกรธเขาเกิดทะเลาะวิวาทกัน เกิดความเห็นไม่ตรงกัน เรียกว่า ใช้คนไม่เป็น พุดจากไม่เป็น พุดจาไม่ดีแล้วยอมเกิดปัญหา เราจะใช้ใครก็ดูเหตุผลของคนนั้น เป็นที่น่าเสียดายจากธรรมชาติอันนี้ คนใดมีวิชาเอกที่จะช่วยเราได้ทางใด เราก็ใช้เขาทำงานอย่างนั้น ถ้าเขาช่วยเราไม่ได้จริง ๆ อย่าไปใช้เขาเลย มันจะเสียงานของเรา ทำเองเถอะ อย่างอาตมาก็ต้องลงมือทำเองจะไปวานเขาก็เกรงใจ เราเสียสละองค์เดียวก็ทำงานให้เสร็จไป ก็ยังดีกว่าเขาเอางานไปทิ้งไปขว้าง เพราะเขาไม่มีวิชาเอก ไม่ถนัดงานดังกล่าว นี่คือธรรมชาติใช้หรือไม่

เราไปใช้คนที่ไม่รู้จักอะไรเลยแล้วเขาจะทำให้เราได้ไหม ก็ไม่ได้ จะไปหาว่าเขา
ซึ่งก็เกี่ยวข้องไม่ช่วยงาน ไม่มาทำงานให้ ก็ไม่ถูกต้อง ขาดธรรมะประจำจิต ใช้ชีวิตประจำใจ
ก็เพราะเราใช้คนไม่ถูกงาน ให้งานไม่ถูกต้องกับความถนัดของเขา บางคนชอบพูดก็
ให้งานที่ต้องติดต่อด้านรับแขก ส่วนคนที่ทำงานเขาไม่พูดมากหรือกระทั่งจะทำงาน
ได้ พูดมากต้องอยู่งานสังคมแต่ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดีด้วย นี่ธรรมชาติ บางคนใช้คน
ไม่เป็น บางคนพูดมากเกินไปก็ทำให้เสียได้ บางคนพูดน้อยไปไม่ถึงขั้นมันก็เสียได้
บางคนไม่พูดเสียเลยก็เลยไม่รู้เรื่องกันก็มีมาก ทุกคนไม่ใช่ที่ใช้ได้ทุกคนนะ ใช้ไม่ได้
ใช้ยาก ก็อย่าไปว่าเขาว่าเขาซึ่งก็เกี่ยวข้องแต่ประการใด คนอยากจะทำให้งานให้
เราก็มามากมาย ก็ต้องขอขอบคุณ แต่ก็ทำให้ไม่ได้ นี่มันจุดหมายธรรมชาติอันนั้น ใน
เมื่อเขาทำไม่ได้แล้วเขาไม่ได้ตั้งใจที่จะทำให้มันเสียโดยเอางานนั้นไปทิ้งเสีย หรือลืม
ทำงานนั้น เราต้องทำงานเอง

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าสอนธรรมชาติง่าย ๆ ว่า งานทุกอย่างต้องบกพร่อง
ไม่มีงานอะไร ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เหมือนทอง ๙๙ ต้องขาดไป ๑ เปอร์เซ็นต์ เหตุที่
บกพร่องขอเจริญพรว่า เนื่องจากคนทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน น้ำ
พึ่งเรือเสือพึ่งป่าอัสมาสัย เราก็จิตคิดดูบ้างเขาก็ใจ คนเราก็ต้องอยู่พึ่งพาซึ่งกันและ
กัน แต่แล้วเราอาศัยเขาได้ เขาอาศัยเราไม่ได้ มันก็อยู่กันยาก ถ้าเขาอาศัยเราได้ แล้ว
เราอาศัยเขาไม่ได้ก็ต้องช่วยเหลือกัน เราอยู่วัด วัดอาศัยเราไม่ได้ แต่เราไม่ช่วยวัด เรา
อาศัยวัด วัดอาศัยเราไม่ได้ วัดตัวนี้ไม่ใช่อาคารสถานที่ที่เป็นวัตรปฏิบัติ เป็นข้อปฏิบัติ
ถ้าเราปฏิบัติได้เมื่อใด ก็ช่วยเราได้ เราช่วยวัดก็หมายความว่าความปฏิบัติทำกรรมฐาน เรา
ช่วยวัดแล้ววัดก็ต้องช่วยเรา วัดคือวัดกาย วัดวาจา วัดจิตใจให้ดี เขาก็ช่วยเราในทางนี้
เท่านั้น ถ้าเราไม่ปฏิบัติแล้ววัดเขาช่วยเราไม่ได้หรอก เราช่วยวัดคือปฏิบัติวัตรปฏิบัติ
กรรมฐานขึ้นมา แล้วฐานะก็จะดีมีปัญญา ต่างคนต่างช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและ
กัน คนนั้นจึงจะได้ผลจึงจะถูกต้อง มองเห็นธรรมชาติชัด ๆ บางคนมองข้ามธรรมชาติ
ไปจากกฎธรรมดา จึงไม่มีอะไรวิเศษกว่านี้อีกแล้ว

เราช่วยเขา เขาไม่ช่วยเรา เราจะช่วยเขาต่อไปหรือประการใด ต่างคนต่างช่วยกันจึงจะถูกต้อง นิ้วโป้งมันต้องอาศัยนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย มันเป็นหัวแม่มือ มีพลังสูง แต่นิ้วโป้งจะใช้นิ้วเดียวก็ไม่ได้ มันก็ต้องพึ่งพาด้วยกัน นิ้วมันไม่เท่ากัน เพราะมันไม่เหมือนกัน คนมีนิสัยไม่เหมือนกัน นานาจิตตัง จิตย่อมจะไม่เหมือนกัน ความดีก็ไม่เหมือนกัน ความชั่วก็ไม่เหมือนกัน ความสุขก็เอาไปคนละอย่าง ความทุกข์ก็เอาไปคนละทาง สุขด้วยการดื่มสุรา เล่นการพนัน ความสุขเกิดจากความสงบก็มี ความสุขเกิดจากการปฏิบัติกรรมฐาน ความสุขเกิดจากลูกได้ดี มีปัญญา เรียนหนังสือเก่งร่ำรวยก้าวหน้าก็เกิดความสุขสำหรับพ่อแม่ ผลพลอยได้ของพ่อแม่ก็ดีอกดีใจว่าลูกสำเร็จปริญญาเอก ยกตัวอย่างธรรมชาติเป็นความสุขในระดับครอบครัว ระดับครอบครัวสำคัญเหมือนกัน เป็นบทบาทของชีวิตที่เจริญรุ่งเรืองของพ่อแม่อยู่ที่ครอบครัวเหมือนกันจากธรรมชาติอันนี้

ต้นไม้บางชนิดมีรากลึก บางชนิดโคนง่ายเพราะรากมันตื้น เหมือนอย่างเช่นคนปฏิบัติพระกรรมฐานจิตใจไม่ลึก จิตใจมันหละหลวมหละหละ จิตใจมันเหลวไหล จึงล้มได้ง่าย บ้านสร้างมาแล้ว ไม่ได้ตอกเสาเข็ม คานก็เล็กเราจะต่อตึกไปหลาย ๆ ชั้น ก็คงจะไม่ได้ ถ้าเราทำคานแน่นหนา ทำหลักฐานแน่นหนา ตอกเข็มให้แน่นให้ลึกลงไป สามารถตอกสร้างตึกได้ถึง ๗ ชั้น ๑๐ ชั้น ๒๐ ชั้น ได้ตามกำหนดนั้น ฉันทิดก็ฉันทัน การเจริญพระกรรมฐานก็เช่นเดียวกันดังกล่าวแล้ว เป็นการฝังจิตให้แน่น ทำให้เกิดความอดทน อดกลั้น อดออม ประณีประนอมยอมความ บุคคลนั้นจะได้มีหลักฐานแน่นอนที่สุด คือ การเจริญพระกรรมฐาน ทำให้ฐานะดี แน่นหนาอดทน ไม่โกรธคนง่ายและไม่เกลียดคนง่าย จะไม่ฝังใจเจ็บกับท่านผู้ใดเลย จะไม่ผูกความโกรธไว้ในใจต่อไป จะไม่อิจฉาริษยาแน่นอน มันฝังแน่นเหมือนเรือที่เราปลูกไปเช่นนั้น เหมือนต้นไม้ที่มันเป็นแก่น มันจะมีรากลึกมาก เข้าในหลักฟังเทศธรรมชาติ “ทองคำต้องสู้ไฟไม่ใหญ่ต้องสู้ลม”

ท่านทั้งหลายเอ๋ย เอาทองเหลือง ทองแดง ตะกั่ว มารวมกับทองคำแล้ว ท่านลองเอาน้ำกรดราดลงไปสิ มันจะเหลือแต่ทองบริสุทธิ์ ฉันทิดก็ฉันทันั้น ทองคำเปรียบเหมือนความดี เหลือแต่ความดีเท่านั้น ความชั่วเปรียบเหมือนทองแดง ทองเหลือง ต้องเผาด้วยน้ำกรด เทียนที่ท่านจุดมันมีแสงสว่างเพราะมันร้อนในตัวไขใหม่ ความร้อนในตัวมันเผาให้เกิดแสงสว่าง น้ำตาเทียนมันไหลเห็นชัดโดยธรรมชาติ ยิ่งเผาน้ำตาเทียนยิ่งหลังไหลออกมา โยมลองไปเห็นธรรมชาติที่อาตมาพูด ธรรมชาติหรือไม่ ถ้าไส้มันใหญ่ เทียนมันใหญ่ มันก็จะเผาหนักทำให้เกิดแสงสว่างมากขึ้น แต่ถ้าไส้เป็น ๓ ไส้เล็ก ๆ มันก็ไม่สามารถเผาให้มันเกิดความร้อนในตัว ให้มันเกิดแสงสว่างได้ เช่นเดียวกัน ฉันทิดก็ฉันทันั้น เรามาเจริญพระกรรมฐาน ต้องการให้เกิดแสงสว่างเผา โลภะ โทสะ โมหะ เผากิเลส มันเหือดแห้ง คือ รากะ โทสะ โมหะ กามคุณ ๕ มันสยบลงไปเมื่อใด ปัญญาก็จะเกิดขึ้นเหมือนเทียนฉันทันั้น

ท่านทั้งหลายเอ๋ย โปรดพิจารณาโดยธรรมชาติอันนี้เถิด ท่านจะเกิดปัญญา ท่านจะรอบรู้ในกองการสังขารของท่านที่จะต้องเผากิเลสเป็นเหตุให้เกิดแสงสว่างนั้น คือตัวปัญญา เหมือนท่านฝังรากจิตให้มันลึก ท่านจะไม่โค่น ท่านจะแผ่กิ่งก้านสาขาให้คนอื่นมีร่มเงาอาศัยได้ ถ้ารากท่านสั้น จิตใจท่านต่ำ ท่านจะไม่ได้เป็นที่พึ่งของใคร เขาได้เลย เป็นที่พึ่งพาให้กับลูกก็ไม่ได้ เป็นที่พึ่งพาให้กับญาติพี่น้องก็ไม่ได้เหมือนต้นตาลที่ไม่มีกิ่งก้านสาขา เลี้ยงลูกโตเหมือนต้นตาล เลี้ยงลูกโตด้วยข้าวสุก หากความสนุกให้กับสังขมแล้วมันจะใช้ได้หรือ

ต้นไม้ธรรมชาตินี้แหละหนอถ้ามันฝังรากลึก โยมโปรดรดน้ำพรุนดินเถิด มันจะออกดอกออกใบให้เราผลิดอกออกผลให้เขาขายออกสู่ตลาดอย่างงาม เหมือนจิตใจของเรา หมั่นสวดมนต์ไหว้พระ หมั่นตั้งสติปัญญา ๔ เจริญกุศลภาวนา เรียกว่ารดน้ำใส่ปุ๋ย ต้นไม้ท่านจะงดงาม ท่านจะมีปัญญาใช่หรือไม่ ท่านคิดดูตรงนี้ได้หรือไม่

ท่านจะไปเอาญาณ ๑๖ นั้น ๗ วัน จะเดินระยะ ๖ แล้วให้ได้ญาณ ๑๖ เป็นพระโสดา โสดาก็ยังไม่ได้จะเป็นโสดาไปทำไม แค่นี้ยังสกปรก จิตใจยังลามก หาความสกปรก เศร้าหมองใจ ใจก็ไม่สบาย ขาดความสบาย มีทั้งรักทั้งแค้น ทั้งแน่นในทรวง ทั้งหึงทั้ง หวงหนักหวนงในหัวใจ ไม่มีรักด้วยเมตตาเลย รักกันด้วยกามคุณ หน้าตาสวย ๆ ดี ก็ จะรักกันดีจนตาย รักกันอย่างไรเล่า มหานิยมคือเมตตา แปลว่าความปรารถนาดี ลูก มีวิชาความรู้เป็นการนำวิชาการ นำแนวทางความคิดได้ แล้วก็นำทางปัญญาได้ ท่าน ถึงจะได้ความรู้ความคิด ความมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดสามารถปฏิบัติกิจการงานขยัน ถูกต้อง

การเจริญพระกรรมฐาน เป็นการตัดสิ้นใจได้ถูกต้อง แนวสติปัญญา แนวความคิด เป็นการตัดสิ้นใจได้ดีมาก ที่ท่านเจริญพระกรรมฐานนั้น ท่านจะเสียใจ ต่อเมื่อท่านไร้สาระ ขาดสติสัมปชัญญะ ลดละภavana แล้วท่านจะเสียใจ ท่านจะ ตัดสิ้นใจผิดชีวิตท่านจะแร้นแค้น ชีวิตท่านจะไม่มีแบบไม่มีแปลนและแผนผัง ชีวิต ท่านจะอเนจอนาถ น่าเสียดายที่เกิดมาในสากลโลกมนุษย์นี้โดยธรรมชาติแท้ ๆ

นี่หรือความรัก ความรักทำให้คนตาบอดสอดตาเห็น ไม่เป็นพยานหลักฐาน ความรักหรือจะแน่นอนเท่ากับเมตตาปรารถนาดีเท่านั้น ถ้าเรามีความสงสารซึ่งกัน และกัน อยากจะช่วยสรรพสัตว์ทั้งหลายให้พ้นทุกข์ ช่วยตัวเองให้พ้นจากกองทุกข์ และช่วยคนอื่นให้พ้นจากกองทุกข์ได้ มุทิตาจิตพลอยยินดีปรีดาในเมื่อเขาได้ดีขึ้นมา ไม่มีการอิจฉาริษยาต่อกัน อุเบกขาภาวนาต้องการจะเป็นกลางจะไม่อคติแต่ประการ ใด ชีวิตนี้ทุกสิ่งเป็นกลางไม่เข้าข้างใคร ไม่อคติต่อใครด้วยอุเบกขาภาวนานี้บอกไว้ ชัด

ใ้อณาถวาสนานิจจาเอ๋ย ฉันทเกิดมามีกรรม เกิดมาทำอะไรได้ เกิดมาสร้าง ความดีใช้หนี้กรรมเก่า อย่าปฏิเสธทุกข้อหา หนีความชั่วสร้างตัวให้ดี ชีวิตจะไม่

แค้นแค้น ยาก ๗ ที มี ๗ หน เดี่ยวเงินไหลนอง ทองไหลมา บริวารก็เต็มบ้าน ชีวิตนี้ก็
จะสดชื่น เหมือนดอกไม้ที่ออกดอกสะพรั่งเช่นนั้น แต่แล้วออกดอกสะพรั่งแล้วโปรด
อย่าประมาท มันโรงร้างห่างไกลแล้วโรยร่วงไปเหมือนดอกกุหลาบฉันนั้น เหมือนพี่
น้องสาว พี่น้องชายหนุ่ม เป็นหนุ่มสาวหลอกลวงกันชั่วคราวเท่านั้นแหละหนอ ไม่มี
อะไรสวยคงที่คงวางคงศอกเลย ถึงเราจะปิดถึงเราจะแต่งอย่างไรก็แต่งไม่ไหว มันก็ไหล
ออกมาจนได้ ขอประทานโทษขออนุญาตกล่าว เหมือนอย่างผมเราชาวแล้ว ย่อมไป
เดียวกันก็ไหลมาให้เห็นจนได้ ลงพื้นวาดแผนที่ไม่ให้ใครเห็นว่าเราแก่ ทำให้เป็นสาว
แล้ว อ่ามาย่อมใจเสียให้ยากลำบากใจเลย นี้โดยธรรมชาติ

การเจริญพระกรรมฐานต้องการจะรู้ของจริงจากธรรมชาติอย่างนี้ การเจริญสติ
ปัฏฐาน ๔ ต้องการมีสติทุกอิริยาบถ อย่าประมาท อย่าพลาด อย่าละโอกาสอันดีงาม
ของท่าน เวลาของท่านจึงมีประโยชน์ กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน กายจะเย็น เดิน นั่ง
นอน เหลียวซ้าย แลขวา คู้เหยียดเหยียดขา ตั้งสติไว้ นี่คือตัวกรรมฐานกำหนดจิตให้
ได้ เราจะได้มีสติ จะเลื่อนเท้าไปทางไหน เกิดขึ้นแล้วมันก็เื่องย้าย แล้วมันก็ดับไป ไม่
มีอะไรเหลืออยู่เลย อนิจจังเอ๋ยไม่เที่ยง เป็นทุกข์ หาเหตุที่มาของทุกข์ได้คือ อนัตตา
แปลว่าพลอดภัยแล้ว ข้าพเจ้ารู้จริงทุกสิ่งแล้ว ของปลอมไม่ยอมใจ เขารักกันแทบจะ
กลืนแล้วยังไม่ได้กัน เพราะเหตุผลประการใดเล่า ควรจะรักด้วยความเมตตา
ปรารถนาดี สงสารซึ่งกันและกัน สามีโปรดเห็นใจภรรยา ภรรยาโปรดเห็นใจสามี เอา
อกเอาใจกันดีกว่าที่จะไปแยกแตกกันไปเลย อย่างนี้มีมากมายในสังคม มันเลวร้าย
ต่างคนต่างมีลูกซึ่งกันและกันก็มีเหตุจะเลิกกัน มีมาปรึกษาอาตมาเยอะแยะ
อาตมาต้องบอกว่าอย่างมาปรึกษาอาตมาเลย โปรดตัดสินใจเอาเองให้ถูกต้อง
อาตมาเป็นพระสงฆ์องค์เจ้าจะบอกให้เลิกกันก็ไม่ได้ จะบอกให้เขาดีกันก็ไม่ได้
อาตมามีอยู่ข้อเดียวไม่อยากจะให้เลิกกัน ให้ลูกเป็นปมด้อย แต่โยมต้องคิดเอาเองนะ ถ้า
สามีภรรยาโดยธรรมชาติเขาทะเลาะกัน โยมอย่าไปเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้วว่าอีก

ฝ่ายไม่ดีนั้น เวลาเขาดีกันจะกลายเป็นสุนัขหัวเน่า ขอฝากไว้จากพระกรรมฐาน
ทั้งหมด

ถ้าท่านเจริญพระกรรมฐาน ท่านจะรู้ว่าเมตตาคืออะไร ความรักนอกประเด็นนี้
คืออะไร รักวิโยคโศกเศร้าวิโยคโศกภัย มีแต่เสนียดจัญไร รักด้วยกามคุณ ให้มันอุ่นใจ
ชั่วคราว แต่รักให้มันเจาะให้ลึกถึงเมตตาปรารถนาดีซ้ำสงสารซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือ
กันด้วยความสงสาร เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และปฏิบัติต่อกันแล้วคนจะสงสาร
จะทำร้ายจิตใจกันไม่ได้ โลกเจริญจิตใจหาได้เจริญตามไปไม่ ทั้งความดีรักด้วยกาม
คุณรับรองรักไม่ทน รักปนเปื้อน เอาใจลูกดี เอาใจสามีดี สามีก็เห็นใจ สามีก็ต้องให้เกียรติ
ภรรยาทันที จะไม่เสียดสีจะไม่ทู่ตีแต่ประการใด นี่คือเมตตา แสงความสงสารซึ่งกัน
และกัน คนเราจะทิ้งจากกันได้หรือ

คนเดี๋ยวนี้ไร้คุณธรรมมาก โลกาภิวัดน์ โลกมันเจริญไปถึง กามคุณ ๕ เข้า
ไนท์คลับ ผับ บ้าบอคอแตกไปตามสภาพ เลย์ลิมของเก่าหรือเจ้าประคุณ ลืมบุญลืม
กุศลแล้วหรือเจ้าประคุณแม่ทูนหัว ลืมรักเก่ามารักใหม่แสนจะฉิวหาความดีไม่ได้
ออกมาอย่างนี้เลย บางคนก็มาปรึกษาอาตมา บอกหลวงพ่อบุ๊ฉันจะเลิกกับมันดีใหม่ มี
ลูกกัน ๗ คน ก็ถามว่าทำไมจะเลิกกันล่ะ เขาบอกมันไม่เอาไหน มันไม่ดี เวลาแต่งงาน
กันทำไมว่ามันดีล่ะ แล้วมาตอนนี้ว่าไม่ดีได้อย่างไร เขาบอกไม่ใช่เนื้อคู่ โอ๊ยโฮมีลูก ๗
คนบอกว่าไม่ใช่เนื้อคู่ เรื่องพรรค์นี้เข้าวัดมาปรึกษามากเหลือเกิน มีทั้งรักแค้นแน่น
ทรวงหนักหน่วงในหัวใจ

ขอเจริญพรไม่มีอะไรดีเท่าพระกรรมฐานแล้ว ตั้งใจเจริญพระกรรมฐาน กำหนด
สติไว้ตลอด กำหนดคิณหอนที่ลิ้นปี คิณุกหรือผิด แล้วก็ตัดสินใจได้ถูกต้อง อย่าไปให้
คนอื่นมาตัดสินใจให้เรา เพราะเขากับเราไม่รู้เรื่องกัน และเราก็ไม่รู้ว่าเขาจะตัดสินใจ
ให้เราได้อย่างไร ตัวเรารู้ดีที่สุด ตัดสินใจเอาเอง ใช้พระกรรมฐานตัดสิน

ขอฝากท่านไว้โดยธรรมชาติอันนี้ ต้นหมากรากไม้ก็เช่นเดียวกับความรัก จะรักกันต้นลึกหนาบางก็ธรรมชาติ ถ้าท่านรักด้วยกิเลส รักไม่มีขอบเขต ใช้ไม่ได้ ความรักที่พระพุทธเจ้าสอนต้องมีขอบเขต คือ เมตตาปรารถนาดีกับเขาใหม่ เขามีความปรารถนาดีกับเราใหม่ ถ้าต่างคนต่างมีความปรารถนาดีต่อกันแล้ว ความสงสารปฏิบัติดีต่อกันก่อน ในเมื่อสามีปฏิบัติดีต่อภรรยา ภรรยาปฏิบัติดีต่อสามี ต่างคนต่างสร้างความดีร่วมกันแล้ว มันจะเกิดความสงสาร คือ กรุณาเรียกว่าผู้มีพรหมวิหารธรรม เกิดความสงสารกันขึ้นมา แล้วมันก็มีเยื่อมีใย ตัดบว้างเหลือใย บัวไม่ไว้ใยได้ อย่างไรก็ตาม เราต้องมีดีต่อกัน มันถึงจะมีเยื่อใย ถ้าคนไม่มีใยดีต่อกัน จะอยู่ด้วยกันไม่ได้ นี่มีมากมาย เวลารักกัน เกลือเค็มก็ว่าเกลือหวาน เวลาเลิกกันหมดหวานเลย หรือ อาตมาถามโยมผู้ชาย ทำไมทิ้งโยมผู้หญิง เขาบอกอ๊วย! หลวงพ่อไม่รู้เรื่องหรือ หลวงพ่อบวชมานาน ไม่รู้ภาษาหรือ ก็มันแก่แล้วผมก็ทิ้งมันนะสิ หลวงพ่อไม่รู้เรื่อง ต้องได้สาว ๆ เอ๊ะ ๆ เอ๊ะ ๆ เราก็ไม่รู้เอ๊ะ ๆ เอ๊ะ ๆ เป็นอย่างไร อ้อ! แก่แล้วทิ้งหมดเลยหรือนี่

ขอเจริญพรจากธรรมชาติจากการเจริญพระกรรมฐาน ก็คือ ธรรมชาติ กายา นุปัสสนาสติปัฏฐาน ก็คือ ยืนหนอ ๕ ครั้ง ไปรวดกรุณาทำให้ได้ ค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป บางคนก็เบื่อหน่าย อย่าเลิกเราต้องทำต่อไป โยมเรียน ป.๑ – ป.๖ ก็ต้องใช้เวลา ๖ ปี ม.๑ – ม. ๖ ก็ใช้เวลา ๖ ปี รวม ๑๒ ปี แล้วการเจริญความดี มุ่งมาดปรารถนาของดี ต้องค่อยเป็นค่อยไป ดีตรงไหนจำไว้ มันไม่ดีตรงไหนจำไว้ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ประจำของธรรมชาติ เปลี่ยนร้ายให้กลายเป็นดีได้ ถ้าทำได้แล้ว สถิตอยู่กับจิตเมื่อใด มันจะคิดออกทันที คิดออกแล้วเขียนไปแล้วเราจะตัดสิ้นใจได้ถูกต้อง ทำอะไรจะได้ไม่พลาด ไม่ผิด ถึงจะมีความผิดอยู่บ้างก็น้อยเต็มทีนะ ความถูกต้องมากกว่าความผิด แต่เราจะให้คนอื่นบอกเราหาได้ไม่ เพราะต่างกรรมต่างเวรกัน จะให้คนอื่นมาบอกเราได้อย่างไร เขาจะให้เรามาบอกให้เราทำตามก็ไม่ได้ เช่นเราไม่มีเงินมีทอง เราอยากได้

เงินสัก ๑๐๐ ล้าน เขาบอกว่าต้องไปค้าขายยาบ้า ขายยาเสพติด เขาทำได้ไหม เขาขายกาแฟดี แต่เราชงกาแฟไม่เป็น จะขายได้หรือ เขาขายก๋วยเตี๋ยวน้ำดี เราทำก๋วยเตี๋ยวกินเองยังไม่เป็นท่า ยังว่าไม่อร่อยเลย จะไปขายได้หรือ นี่แหละต่างเวอร์ต่างกรรม ต่างฐานะ ต่างสมองกลดลบันดาล บางคนไม่มีวิชาเอกทางนี้ ไปขายอย่างไรก็เจ๊ง นี่ต่างเวอร์ต่างกรรม ต่างวาระเวลาทั้งนั้น เราไม่ถนัดธรรมชาติไปขายของเหมือนกัน และจะดีเหมือนกันหมดก็ไม่ใช่ว่า

ขอฝากท่านทั้งหลายไว้ด้วย การเจริญพระกรรมฐานเป็นธรรมชาติแน่นอน ไม่มีอะไรที่จะดีกว่านี้แล้ว ธรรมะวิเศษจะเกิดจากธรรมชาติ คนมีสติปัญญาสามารถจะรู้ธรรมชาติ รู้เหตุการณ์ของชีวิต รู้ระลึกชาติของอดีตชาติได้ ในการเกิดขึ้นปัจจุบัน คือกฎแห่งกรรม เราว่าอนาคตมันจะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น จะแก้ตรงไหน จะใช้ชีวิตต่อเวลากาลอย่างไรจะแก้ไขปัญหาได้อย่างไร เราก็แก้ไขด้วยธรรมชาติ ไม่ต้องไปเสกคาถาอาคม ธรรมชาติก็คือสมาธิธรรมดา มีสติสัมปชัญญะจะรู้จักธรรมชาติ

ต้นหมากรากไม้ ถ้ามีหนอนมีกาฝาก ทำให้ต้นไม้ไม่โต มันแคะแสร้งเราก็เช่นเดียวกัน ต้องกำจัดกิเลส ความไม่ดี เป็นเหตุทำลายตัวเอง โดยกำจัดออกไปด้วยการกำหนดจิต โดยมีสติปัญญา ชีวิตท่านจะแจ่มใส ทำอะไรเงินไหลนองทองไหลมา จะค้าขายก็ร่ำรวย ธุรกิจก็สำเร็จ ทำอะไรก็เผด็จผล นี่ก็ถึงบุญกุศลไว้เราก็ได้ผล

การบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลอะไรก็ไม่ดีเท่าการเจริญพระกรรมฐานอีกแล้ว เพราะเป็นบุญที่สูงที่สุดในพระพุทธศาสนา จะเห็นทางมรรคมรรคา มองเห็นทางเดินที่ถูกต้อง คือ มรรค ๘ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มีสติระลึกละเมอ สัมปชัญญะรู้ตัวเสมอ ทำอะไรรู้กาลเทศะ บาปบุญคุณโทษ รู้ว่าดีชั่วเป็นประการใด มันจะเกิดขึ้นแก่ตัวเอง นั่นคือ ปัญญา ได้แก่ความไม่ประมาทตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป..